

De samenhang tussen zorgen om financiële situatie, individualistische en collectivistische waarden, empathie en de mate waarin jongvolwassenen zich aan de COVID-19-maatregelen houden

Masterscriptie

Utrecht Universiteit

Master Clinical Child, Family and Education Studies (Orthopedagogiek)

S.S.H.M. (Suus) Claassen (7090153)

Begeleider: Susan Branje

Tweede beoordelaar: Jolien van der Graaff

26 mei 2021

Abstract

In dit onderzoek is er met behulp van een hiërarchische meervoudige regressieanalyse onderzocht in hoeverre het zorgen maken om hun financiële situatie en psychologische factoren (individualistische vs. collectivistische waarden en empathie) samenhangt met de mate waarin jongvolwassenen zich houden aan COVID-19-maatregelen. Er is gebruik gemaakt van een steekproef van $N = 460$ jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot en met 25 jaar. Er is geen significante relatie gevonden tussen zorg om financiën en het houden aan de COVID-19-maatregelen. Verder is er een matige, maar significante samenhang tussen collectivistische waarden en het houden aan de COVID-19-maatregelen ($p = <.05$). Ten slotte is er een significante samenhang gevonden tussen het tonen van empathie en het houden aan de COVID-19-maatregelen ($p = <.001$). Het onderzoek kent een aantal beperkingen waarmee rekening gehouden dient te worden, waaronder het gebruik van enkel zelfrapportagelijsten. In vervolgonderzoek kunnen ook nog andere meetinstrumenten ingezet worden, zoals observaties of interviews met betrokkenen van de participanten.

Sleutelwoorden: individualisme, collectivisme, empathie, financiële situatie, COVID-19-maatregelen, jongvolwassenen

Abstract

This study investigated, using a hierarchical multiple regression analysis, the extent to which young adults are concerned about their financial situation and the influence of psychological factors (individualistic vs. collectivist values and empathy) in relation to the extent of their adherence to COVID-19 measures. A sample of $N = 460$ young adults aged 18 to 25 years was used. No significant relationship has been found between financial concerns and compliance with COVID-19 measures. Furthermore, a moderate but significant correlation has been found between collectivist values and adherence to COVID-19 measures ($p = <.05$). Finally, a significant relationship between showing empathy and adhering to the COVID-19 measures ($p = <.001$) has been found. This study has a number of limitations that must be taken into account, for example, the use of self-report lists only. In follow-up research, other measuring instruments can also be used, such as observations or interviews with family and friends of the participants.

Keywords: individualism, collectivism, empathy, financial situation, COVID-19 measures, young adults

De samenhang tussen zorgen om financiële situatie, individualistische en collectivistische waarden, empathie en de mate waarin jongvolwassenen zich aan de COVID-19-maatregelen houden

Er worden steeds meer mensen geïnfecteerd met een virus: het betreft het recente, welbekende COVID-19 (Perlman, 2020). Maar zelfs als je niet geïnfecteerd raakt, is COVID-19 niet zonder consequenties. Er worden bijvoorbeeld maatregelen opgelegd om virusverspreiding te voorkomen die inbreuk maken op de vrijheid van de burgers (Pfefferbaum & North, 2020). Een voorbeeld van een beperkende maatregel is het houden van anderhalve meter afstand van elkaar en het beperken van contacten om de kans op virusverspreiding zo klein mogelijk te maken (Rijksoverheid, 2020). Er moeten regelmatig mensen, waaronder jongvolwassenen, door autoriteiten worden aangesproken, omdat ze zich niet aan de maatregelen houden (Nederlandse Omroep Stichting [NOS], 2020b). Volgens de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) vinden alle mensen, maar vooral jongvolwassenen het moeilijk dat sociale interacties wegvallen (NOS, 2020a). Sociaal contact is erg belangrijk voor jongvolwassenen; ze gaan voornamelijk om met vrienden, waardoor hun sociale leven een belangrijke rol speelt. Het zijn juist deze contacten die nu het meest worden beperkt (Vice, 2020). Het doel van dit onderzoek is onderzoeken waarom sommige jongvolwassenen zich beter aan de COVID-19-maatregelen houden in vergelijking met andere jongvolwassenen. Er wordt onderzocht in hoeverre het zorgen maken om hun financiële situatie en psychologische factoren (individualistische vs. collectivistische waarden en empathie) samenhangen met de mate waarin jongvolwassenen zich houden aan COVID-19-maatregelen.

Jongvolwassenen maken zich zorgen om hun financiële situatie; sommigen hebben hun baan verloren in het begin van de coronacrisis. Er zijn verder jongvolwassenen en net-afgestudeerden die nog maar weinig gewerkt hebben (en weinig Werkloosheidswet [WW] hebben opgebouwd), waardoor ze vaak in de bijstand terecht komen (Algemeen Dagblad [AD], 2020). De COVID-19-maatregelen kunnen onder andere bijdragen aan grote financiële verliezen (Pfefferbaum & North, 2020); er zijn bijvoorbeeld mensen die tijdens COVID-19 niet kunnen werken door de opgelegde maatregelen (Brooks et al., 2020). Veel studenten verliezen hun bijbaan door COVID-19: ze werken vaak in de horeca die grotendeels dichtzit of hebben ergens een nulurencontract waarbij ze geen recht hebben op geld (Hoger Onderwijs Persbureau, 2020). Veel jongvolwassenen hebben minder werk of (tijdelijk) geen werk meer door COVID-19 (Nederlands Jeugdinstituut [NJI], 2021). In Nederland was het aantal

werkende jongvolwassenen in maart 2021 1.5 miljoen; dit zijn er 36 duizend minder dan in maart 2020 (Centraal Bureau Statistiek [CBS], 2021).

Financieel verlies als gevolg van quarantaine lijkt sociaaleconomische stress te veroorzaken, wat weer een risicofactor kan zijn voor psychologische problemen (Brooks et al., 2020). Verschillende stressfactoren, waaronder de zorgen om (de kans op) het verliezen van een opleiding of baan, worden in verband gebracht met een grotere toename van emotioneel leed bij jongvolwassenen (Shanahan et al., 2020). Financiële stress wordt gezien als één van de belangrijkste bronnen van psychosociale stress. Veel activiteiten in het dagelijks leven worden namelijk geassocieerd met persoonlijke financiële zaken en het beheer daarvan (Peirce et al., 1996). Er blijkt een positief verband te bestaan tussen financiële beperkingen tijdens de coronacrisis en het niet naleven van COVID-19-maatregelen door onder andere jongvolwassenen; hieronder worden bijvoorbeeld de naleving van zelfisolatie en het delen van details van nauwe contacten verstaan (Smith et al., 2020a). Er wordt onder andere gedacht dat het volgen van overheidsrichtlijnen een negatieve financiële impact heeft (Smith et al., 2020b). In dit onderzoek wordt onderzocht of er een verband bestaat tussen het zorgen maken om hun financiële situatie door jongvolwassenen en het houden aan de COVID-19-maatregelen.

Of er aan de maatregelen wordt gehouden door jongvolwassenen kan bovendien te maken hebben met de waarden die ze hebben. In dit onderzoek worden individualistische en collectivistische waarden onderscheiden. Nederland wordt gezien als een individualistisch land, waarin het individu van belang is. In een collectivistisch land, zoals Colombia, staat daarentegen de medemens centraal (Shadid, 2000). Binnen een land kunnen er verschillen zijn in de mate waarin de bewoners individualistische of collectivistische waarden hanteren binnen een individualistische of collectivistische cultuur (Kim et al., 1996). Individualisten stellen persoonlijke waardes boven groepsdoelen. Collectivisten daarentegen stellen groepsdoelen boven persoonlijke doelen voor het welzijn van de gehele groep (Finkelstein, 2010). Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar klimaatverandering van Xiang et al. (2019): hieruit volgt dat individualisten minder geneigd zijn dan collectivisten om klimaatvriendelijke acties te starten waarbij ze een persoonlijk offer moeten doen, zoals het leven zonder auto en het vermijden van vliegvluchten (Xiang et al., 2019).

Uit een onderzoek naar COVID-19 blijkt dat individuen met collectivistische waarden meer kwetsbaarheid ervaren dan individuen met individualistische waarden, omdat ze een grotere verbondenheid ervaren met anderen (zowel fysiek als mentaal) (Germani et al., 2020). Door bijvoorbeeld hechte relaties kan dit zorgen voor angsten om te worden geïnfecteerd door

anderen (Germani et al., 2020). Ook andersom geldt de angst om anderen te besmetten (Van Bavel et al., 2020). Mensen met collectivistische waarden voelen een sterk verantwoordelijkheidsgevoel richting anderen en hun gemeenschap (Germani et al., 2020). Dit verantwoordelijkheidsgevoel blijkt ook te correleren met het houden van afstand en het wassen van handen (Carvalho et al., 2020). Een gevoel van collectiviteit kan ervoor zorgen dat de mensen zich bewust worden van het feit dat hun eigen acties ook gevolgen hebben voor andere mensen (Biddlestone et al., 2020); dit gevoel zou zelfregulering vergroten en sociale normen bevorderen die passend zijn bij een pandemie, zoals het volgen van de maatregelen (Scientific Advisory Group for Emergencies [SAGE], 2020). Op de lange termijn blijkt solidariteit echter anders te zijn; een crisis kan na verloop van tijd als normaal worden gezien, met als gevolg dat de bevolking minder solidair is ten opzichte van elkaar (Prainsack & Buyx, 2011).

Uit de cijfers blijkt dat er in het begin van de COVID-19 uitbraak in Nederland gerekend kon worden op de steun van de bevolking voor het naleven van de COVID-19-maatregelen. In de eerste paar weken waren de veiligheidsregio's in Nederland tevreden over de naleving van de regels (NOS, 2020b). Westerse landen, waaronder Nederland, scoren hoog op individualisme: onderlinge banden tussen individuen zijn vrijwillig. Verder zorgt iedereen voornamelijk voor zichzelf en voor naaste familie (Hofstede, 2011). Hoewel er in Nederland sprake is van individualisering, is er toch sprake van een betrekkelijk hoog sociaal vertrouwen in vergelijking met andere landen (CBS, 2019). Het gevoel van vertrouwen nam in het begin van de coronacrisis licht toe (Dekker et al., 2020). Kwetsbaren werden bijvoorbeeld geholpen, er was respect voor de zorg en er waren andere maatschappelijke acties (Klerk et al., 2021).

De daling van het sociale vertrouwen is inmiddels alweer te zien bij de COVID-19-pandemie (Den Ridder et al., 2020): er is bijvoorbeeld meer discussie over de maatregelen en worden zelfs demonstraties gehouden (Klerk et al., 2021). Deze daling heeft vooral te maken met de druk die een crisis met zich meebrengt en tegengestelde belangen tussen de individuen: er zijn zowel voor- als tegenstanders van de maatregelen. Er zijn bijvoorbeeld maatregelen die kwetsbaren beschermen, maar weer negatieve gevolgen hebben voor de economie. Zo is de horeca meerdere malen gesloten en zijn grote evenementen de gehele crisis al verboden. Dit zorgt voor financiële problemen voor economisch kwetsbaren. De werkloosheid in de COVID-19-pandemie steeg namelijk voornamelijk bij onder andere jongvolwassenen. Deze verschillende belangen maakt dat mensen zich wel of niet aan de maatregelen houden (Klerk et al., 2021). In dit onderzoek wordt onderzocht of er een verband

bestaat tussen collectivistische en/of individualistische waarden en de mate waarin jongvolwassenen zich houden aan de COVID-19-maatregelen.

Ook empathie kan invloed hebben op de mate waarin jongvolwassenen de COVID-19-maatregelen naleven. Empathie heeft cognitieve en affectieve elementen. Met cognitieve empathie wordt het bewustzijn en het begrip van andermans emotie(s) bedoeld. Met affectieve empathie wordt de lijfelijke ervaring van emoties overeenkomend met die van de geobserveerde persoon bedoeld (Davis, 2018). In dit onderzoek wordt er gekeken naar de cognitieve en affectieve empathie gecombineerd. Uit eerder onderzoek blijkt een positief verband te bestaan tussen empathie en de motivatie om zich te houden aan COVID-19-maatregelen. Een emotionele video met een persoon kwetsbaar voor het virus erin wekte empathie op bij de mensen: het opwekken van empathie zorgt ervoor dat er onderling afstand wordt genomen en dat er een gezichtsmasker wordt gedragen voor de kwetsbaren. Het alleen geven van informatie over het belang van de maatregelen zorgt niet voor motivatie om zich aan de COVID-19-maatregelen te houden (Pfattheicher et al., 2020). In dit onderzoek wordt onderzocht of er een verband bestaat tussen het tonen van empathie en de mate waarin jongvolwassenen zich houden aan de COVID-19-maatregelen.

Aan de hand van de literatuur is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: ‘In hoeverre hangen financiële situatie en psychologische factoren (individualistische vs. collectivistische waarden en empathie) samen met de mate waarin jongvolwassenen zich houden aan COVID-19-maatregelen?’, tevens zijn er drie deelvragen opgesteld. De eerste deelvraag luidt: ‘Is er een relatie tussen de zorgen die jongvolwassenen maken om hun financiële situatie en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden?’ De hypothese hierbij is: er is een positieve relatie tussen het zorgen maken om hun financiële situatie door jongvolwassenen en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden. De tweede deelvraag luidt: ‘Bestaat er een verband tussen de individualistische en/of collectivistische waarden van jongvolwassenen en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden?’ De hypothese hierbij is: jongvolwassenen met sterkere collectivistische waarden houden zich vaker aan de COVID-19-maatregelen en jongvolwassenen met sterkere individualistische waarden houden zich minder vaak aan de COVID-19-maatregelen. De derde deelvraag luidt: ‘Bestaat er een verband tussen de mate waarin jongvolwassenen empathie tonen en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden?’ De hypothese hierbij is: er is een positieve relatie tussen de mate waarin jongvolwassenen empathie tonen en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden.

Methode

Participanten

In totaal hebben er aan dit onderzoek $N = 460$ participanten wonend in Nederland tussen de 18 en 25 jaar met een gemiddelde leeftijd van 21.38 ($SD = 2.37$) deelgenomen.

Van deze participanten identificeren 269 participanten zich als vrouw (58.5%) en 191 als man (41.5%). Van de participanten identificeren 425 participanten zich als Nederlander (92.4%) en 34 participanten hadden een andere etniciteit of wilden de vraag niet beantwoorden (7.6%).

Van de 460 participanten hebben 68 participanten (14.8%) als hoogste onderwijs het middelbaar onderwijs of lager afgerond, 89 participanten (19.3%) MBO/ROC, 157 participanten (34.1%) HBO, 139 participanten (30.2%) universiteit en 7 participanten (1.5%) een doctoraat. Van deze participanten doen er 139 (30.2%) betaald werk, 268 (58.3%) gaan naar school of doen een studie, 53 van deze participanten (11.5%) hebben geen betaalde baan of doen wat anders.

Van deze participanten kunnen er 224 (48.7%) comfortabel leven met het huidige inkomen, 193 (42%) lukt het om rond te komen met het huidige inkomen, 43 (9.4%) kan moeilijk tot heel erg moeilijk rondkomen met het huidige inkomen. 232 participanten (5%) zijn gehuwd of hebben een geregistreerd partnerschap, 1 (0.2%) is gescheiden na een partnerschap en 436 (94.8%) zijn er ongehuwd.

Procedure

Er is gebruik gemaakt van een online vragenlijst die deelnemers vanaf mei 2020 in hun eigen tijd en op een eigen gekozen locatie konden invullen ten tijde van de COVID-19 pandemie. De online vragenlijst is in dertien landen verspreid, waaronder Nederland, door onderzoekers van verschillende universiteiten over de wereld. Het invullen van de vragenlijst duurde maximaal 20 minuten. De ingevulde gegevens zijn anoniem verwerkt. In dit onderzoek is alleen de Nederlandse data meegenomen. In Nederland zijn de jongvolwassenen op twee manieren benaderd; door middel van de website www.respondentenbase.nl, dit geldt voor de respondenten tussen de 18 en 25 jaar. De tweede manier was het verzamelen van participanten tussen de 16 en 30 jaar vanuit het eigen netwerk. Er is toestemming gegeven door de participanten; de gegevens uit de enquête zullen alleen anoniem worden gebruikt. Voor deze studie is toestemming nodig geweest van de Faculty Ethics Review Board. Sommige respondenten verdienden vijf euro door het invullen van de enquête via het proefpersonenplatform, anderen vulden de enquête op eigen initiatief in.

Meetinstrumenten

Naleving van de COVID-19-maatregelen

Het naleven van de COVID-19-maatregelen is aan de hand van drie items getoetst, door middel van een 5-punts Likertschaal die loopt van ‘helemaal niet’, tot ‘helemaal’. Een voorbeeldvraag hierbij is: ‘In welke mate volg jij de maatregelen betreffende het afstand houden van elkaar?’ Er is een Cronbach’s alfa gevonden van de $\alpha = .67$.

Contextuele factoren (micro-level)

In deze vragenlijst is gebruik gemaakt van een 5-punts Likertschaal bij negen stellingen die loopt van ‘helemaal niet’ tot ‘helemaal’. De stellingen gaan over het effect van COVID-19 op gezondheid, het sociale leven en financiën, waarvan twee items horend bij zorgen maken om financiën. Een voorbeeldstelling bij financiën is: ‘Geef aan of u zich zorgen heeft gemaakt of last heeft gehad van de volgende situaties tijdens de COVID-19-pandemie: het lopen van een verhoogd risico op lagere financiële middelen’. Er is een Cronbach’s alfa gevonden van de $\alpha = .70$.

Empathie

In deze vragenlijst wordt gebruik gemaakt van de subschalen ‘empathische bezorgdheid’ (vijf stellingen) en ‘perspectief nemen’ (vijf stellingen). Er is bij beide subschalen gebruik gemaakt van een 5-punts Likertschaal die loopt van ‘beschrijft mij helemaal niet’ tot ‘beschrijft mij helemaal’. Een voorbeeldstelling van ‘empathische bezorgdheid’ is: ‘Ik beschrijf mezelf als een zachtaardig persoon’. Een voorbeeldstelling van ‘perspectief nemen’ is: ‘Ik vind het soms moeilijk om dingen vanuit iemand anders zijn/haar perspectief te bekijken’ (Davis, 1983). Er is een Cronbach’s alfa gevonden tussen de $\alpha = .72$ en $\alpha = .77$ (Van der Graaf et al., 2014). In de huidige studie is er voor beide schalen een Cronbach’s alfa gevonden van $\alpha = .60$.

Collectivisme vs. individualisme

In deze vragenlijst wordt er gebruik gemaakt van de subschalen ‘individualisme’ (acht stellingen) en ‘collectivisme’ (acht stellingen). Er is bij beide subschalen gebruik gemaakt van een 7-punts Likertschaal die loopt van ‘helemaal niet mee eens’ tot ‘helemaal eens’. Een voorbeeldstelling van ‘individualisme’ is: ‘Ik vertrouw meer op mezelf dan op anderen’. Een voorbeeldstelling van ‘collectivisme’ is: ‘Ik voel me goed als ik samenwerk met anderen’. De constructen hadden over het algemeen een goede convergente en divergente validiteit (Triandis & Gelfland, 1998). Er is een Cronbach’s alfa gevonden van $\alpha = .65$ voor zowel collectivisme als individualisme.

Data-analyse

Er is een hiërarchische meervoudige regressieanalyse uitgevoerd. Deze is uitgevoerd met de controlevariabelen ‘leeftijd’ en ‘geslacht’ en met de onafhankelijke variabelen ‘zorgen maken om financiële situatie’, ‘individualistische waarden’, ‘collectivistische waarden’ en ‘het tonen van empathie’ en de afhankelijke variabele ‘het houden aan de COVID-19-maatregelen’. Voordat de analyses werden uitgevoerd, is er gecontroleerd op de assumpties normaliteit, homoscedasticiteit, lineariteit, multicollineariteit en uitschieters (Field, 2013). Normaliteit werd gecontroleerd met een histogram, homoscedasticiteit met een P-P plot, lineariteit met een scatterplot, multicollineariteit met Vif en Tolerance en uitschieters met een boxplot. Deze uitschieters zijn eventueel te verklaren door mogelijk extreme antwoorden die gegeven konden worden door de participanten.

De meervoudige hiërarchische regressieanalyse is ingevoerd in twee stappen; ten eerste werd de afhankelijke variabele ‘het houden aan de COVID-19-maatregelen’ ingevoerd en werd er gecontroleerd op ‘leeftijd’ en ‘geslacht’ In de tweede en laatste stap werden ten slotte de onafhankelijke variabelen ‘zorgen maken om financiële situatie’, ‘individualistische waarden’, ‘collectivistische waarden’ en ‘het tonen van empathie’ toegevoegd. Er is getoetst met een significantieniveau van $p = .05$.

Resultaten

In deze studie is onderzocht in hoeverre financiële situatie en psychologische factoren (individualistische vs. collectivistische waarden en empathie) samenhangen met de mate waarin jongvolwassenen zich houden aan de COVID-19-maatregelen. Er zijn weinig significante Pearson-correlaties (tabel 1). Er is een significant positief verband tussen het houden aan de COVID-19-maatregelen en het tonen van empathie ($r = .20$; $p < .001$). Verder is er een significant positief verband tussen het volgen van de COVID-19-maatregelen en collectivistische waarden ($r = .11$; $p < .05$). Bovendien is er een significant negatief verband gevonden tussen geslacht en het tonen van empathie ($r = -.29^{**}$; $p < .001$). Er is een significant positief verband gevonden tussen geslacht en individualistische waarden ($r = .18$; $p < .001$). Ten slotte is er een significant positief verband tussen het tonen van empathie en collectivistische waarden ($r = .41$; $p < .001$).

In het eerste model (tabel 2) blijkt dat geslacht geen significante voorspeller is van het houden aan de COVID-19-maatregelen ($\beta = 0.01$; $t(457) = .16$; $p = .873$). In dit model is leeftijd verder geen significante voorspeller van het houden aan de COVID-19-maatregelen ($\beta = 0.06$; $t(457) = 1.21$; $p = .226$). Geslacht en leeftijd verklaren ook geen significant deel van

de variantie in het houden aan de COVID-19-maatregelen ($R^2 = -.00$; $F(2.457) = .74$; $p = .478$).

In het tweede model is alleen empathie een significante voorspeller van het houden aan de COVID-19-maatregelen ($\beta = 0.20$; $t(453) = 3.81$; $p < .001$). Individualisme, collectivisme en de zorg om financiën hangen niet significant samen met het houden aan de COVID-19-maatregelen. Empathie, individualisme, collectivisme en zorg om financiën verklaren een significant deel van de variantie in het houden aan de COVID-19-maatregelen ($R^2 \text{ Change} = .05$; $F(4.453) = 5.80$; $p < .001$).

Conclusie en discussie

Het doel van deze studie was het onderzoeken waarom sommige jongvolwassenen zich beter aan de COVID-19-maatregelen houden in vergelijking met andere jongvolwassenen. Er is onderzocht in hoeverre het zorgen maken om hun financiële situatie en psychologische factoren (individualistische vs. collectivistische waarden en empathie) samenhangen met de mate waarin jongvolwassenen zich houden aan COVID-19-maatregelen.

In overeenstemming met de eerste hypothese is er gevonden dat de zorg om financiën niet significant samen blijkt te hangen met het houden aan de COVID-19-maatregelen. Uit eerder onderzoek blijkt dat veel studenten minder werk of (tijdelijk) geen werk meer hebben door COVID-19 (NJI, 2021). Jongvolwassenen maken zich zorgen om hun financiële situatie (AD, 2020). Financiële stress wordt gezien als één van de belangrijkste bronnen van psychosociale stress. Veel activiteiten in het dagelijks leven worden namelijk geassocieerd met persoonlijke financiële zaken en het beheer daarvan (Peirce et al., 1996). Er blijkt een positief verband te bestaan tussen financiële beperkingen tijdens de coronacrisis en het minder goed naleven van COVID-19-maatregelen door onder andere jongvolwassenen (Smith et al., 2020a). Een mogelijke verklaring waarom de hypothese van dit onderzoek niet overeenkomt met de resultaten uit eerder onderzoek kan zijn dat jongvolwassenen zich weinig zorgen maken om het verlies van hun baan. Uit het artikel van Nicomedes en Avila (2020) blijkt dat onder andere jongvolwassenen met panieklachten zich kunnen isoleren en terugtrekken van anderen. Op deze manier zijn mensen met panieklachten misschien meer geneigd om zich aan de maatregelen te houden, omdat ze zich meer zorgen maken en sneller willen dat het over is. Het is in dit onderzoek niet duidelijk of er mensen met panieklachten zijn.

In overeenstemming met de tweede hypothese is gevonden dat het hebben van collectivistische waarden significant samenhangt met het houden aan de COVID-19-maatregelen. Er is een matige, maar significante samenhang gevonden met collectivistische waarden ($p < .05$). Wanneer er in het model empathie wordt toegevoegd, wordt er gezien dat

er geen significant verband meer bestaat tussen collectivisme en het volgen van de maatregelen. Dit komt niet overeen met de vooropgestelde hypothese. Uit eerder onderzoek bleek dat individuen met collectivistische waarden meer kwetsbaarheid ervaren dan individuen met individualistische waarden, omdat ze een grotere fysieke en mentale verbondenheid kunnen ervaren met anderen (Germani et al., 2020). Hoewel er in Nederland sprake is van individualisering, is er ook sprake van een betrekkelijk hoog sociaal vertrouwen (CBS, 2019). Mensen met collectivistische waarden voelen een sterk verantwoordelijkheidsgevoel richting anderen en hun gemeenschap (Germani et al., 2020). Dit verantwoordelijkheidsgevoel blijkt ook samen te hangen met het houden van afstand en het wassen van handen (Carvalho et al., 2020). Een gevoel van collectiviteit kan ervoor zorgen dat de mensen zich bewust worden van het feit dat hun eigen acties ook gevolgen hebben voor andere mensen (Biddlestone et al., 2020); dit gevoel zou zelfregulering vergroten en sociale normen bevorderen die passend zijn bij een pandemie, zoals het volgen van de maatregelen (Scientific Advisory Group for Emergencies [SAGE], 2020). Een mogelijke verklaring waarom de hypothese van dit onderzoek niet overeenkomt met de resultaten uit eerder onderzoek kan zijn dat het verband tussen collectivistische waarden en het houden aan de COVID-19-maatregelen voornamelijk verklaard kan worden voor empathie. Er is wel een significant verband tussen een hogere mate van collectivistische waarden en een hogere mate van empathie ($p = <.001$).

In overeenstemming met de derde hypothese is gevonden dat het tonen van empathie door jongvolwassenen significant samenhangt met het houden aan de COVID-19-maatregelen. Uit eerder onderzoek blijkt dat er een positief verband bestaat tussen empathie en de motivatie om zich te houden aan COVID-19-maatregelen. Een emotionele video met een persoon kwetsbaar voor het virus erin wekte empathie op bij de mensen: het opwekken van empathie zorgt ervoor dat er onderling afstand wordt genomen en dat er een gezichtsmasker wordt gedragen voor de kwetsbaren. Het alleen geven van informatie over het belang van de maatregelen zorgt niet voor motivatie om zich aan de COVID-19-maatregelen te houden (Pfattheicher et al., 2020). Al met al bestaat er een positief verband tussen de mate waarin jongvolwassenen empathie tonen en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden.

Limitaties en vervolgonderzoek

Het onderzoek kent een aantal beperkingen waar rekening mee gehouden moet worden bij de interpretatie van de resultaten. Ten eerste blijken de Cronbach's alfa's van bijna alle meetinstrumenten een twijfelachtige interne consistentie te hebben. De Cronbach's alfa van

zorgen maken om financiën is acceptabel. Ten tweede zijn de meetinstrumenten allemaal zelfrapportagelijsten. Met zelfrapportage is het mogelijk dat de participanten sociaal wenselijke antwoorden geven wat weer een gevaar kan vormen voor de interne validiteit van het onderzoek. Als de resultaten om deze reden een lagere betrouwbaarheid hebben zijn, wordt er niet goed gemeten wat gemeten moet worden; op deze manier wordt de correlatie lager. De correlatie kan dus lager uitvallen dan dat deze daadwerkelijk is. In vervolgonderzoek kunnen er ook nog andere meetinstrumenten worden ingezet, zoals observaties of interviews met betrokkenen van de participanten om het houden aan de COVID-19-maatregelen te observeren. Op deze manier hoeft er niet alleen van zelfrapportage uitgegaan te worden. Bovendien kan er sprake zijn van reporter bias: een bepaalde gekleurde blik van iemand kan doorwerken in de instrumenten. Iemand die zichzelf bijvoorbeeld heel empathisch ziet, houdt bijvoorbeeld rekening met groepsbelangen. Ook blijkt uit het artikel van Nicomedes en Avila (2020) dat onder andere jongvolwassenen met panieklachten zich kunnen isoleren en terugtrekken van anderen. Het kan zo zijn dat mensen met panieklachten meer geneigd zijn om zich aan de maatregelen te houden, omdat ze zich meer zorgen maken en sneller willen dat het over is. In dit onderzoek is er niet gevraagd naar eventuele panieklachten. In vervolgonderzoek zou hier wel gevraagd naar kunnen worden en zou deze doelgroep kunnen worden vergeleken met jongvolwassenen zonder panieklachten.

Ten slotte is er in dit onderzoek gebrek aan longitudinale data: dit is een eenmalige en unieke studie. In vervolgonderzoek zou er gebruik kunnen worden gemaakt van longitudinale data: op deze manier kan er gezien worden of verbanden na een tijd veranderen of hetzelfde blijven. Het kan namelijk zo zijn dat mensen zich anders gaan gedragen met betrekking tot het houden aan de maatregelen naarmate de tijd vordert. De daling van het sociale vertrouwen is inmiddels ook alweer te zien bij de huidige COVID-19-pandemie (Den Ridder et al., 2020): er is bijvoorbeeld meer discussie over de maatregelen en er worden zelfs demonstraties gehouden (Klerk et al., 2021). In dit onderzoek wordt benoemd dat een daling vooral komt door de druk die een crisis met zich meebrengt en tegengestelde belangen tussen individuen.

Sterk aan dit onderzoek is het aantal participanten: er hebben $N = 460$ participanten deelgenomen aan dit onderzoek, waardoor de kans groot is dat de uitkomsten betrouwbaar zijn. Verder is er een goede samenstelling van de steekproef wat betreft sekse. Van de participanten identificeren 269 (58.5%) zich als vrouw en 191 als man (41.5%).

Samengevat zijn er verschillende verbanden onderzocht. Ten eerste is er geen positieve samenhang gevonden tussen het zorgen maken om financiële situatie door jongvolwassenen en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden. Ten

tweede is er ook geen positief verband gevonden tussen individualistische of collectivistische waarden bij jongvolwassenen en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden. Tot slot is er wel een positief verband gevonden tussen de mate waarin jongvolwassenen empathie tonen en de mate waarin zij zich aan de COVID-19-maatregelen houden. Om de empathie te vergroten bij jongvolwassenen kan het nuttig zijn om presentaties te geven aan jongvolwassenen door bijvoorbeeld ziekenhuismedewerkers de dagelijkse impact van COVID-19 op getroffen patiënten en hun eigen leven te laten zien. Op deze manier is er kans op het vergroten van empathie bij de jongeren, omdat ze kunnen zien hoe zwaar deze mensen het hebben. Op deze manier gaan ze zichzelf misschien ook beter aan de maatregelen houden. Al met al is het volgen van de COVID-19-maatregelen door jongvolwassenen een actueel onderwerp met veel potentie voor vervolgonderzoek.

Referenties

- Algemeen Dagblad [AD]. (2020). *Jongeren worden onevenredig hard getroffen door de coronamaatregelen*. <https://www.ad.nl/economie/jongeren-worden-onevenredig-hard-getroffen-door-de-coronamaatregelen~ade820f7>
- Biddlestone, M., Green, R., & Douglas, K. (2020). Cultural orientation, powerlessness, belief in conspiracy theories, and intentions to reduce the spread of COVID-19. *British Journal of Social Psychology*. <https://doi.org/10.1111/bjso.12397>
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395, 912-920. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)
- Carvalho, L. D. F., Pianowski, G., & Gonçalves, A. P. (2020). Personality differences and COVID-19: are extroversion and conscientiousness personality traits associated with engagement with containment measures? *Trends in psychiatry and psychotherapy*, 42(2), 179-184. <https://dx.doi.org/10.1590/2237-6089-2020-0029>
- Centraal Bureau Statistiek [CBS]. (2019). *Nederland langs de Europese meetlat 2019*. Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Centraal Bureau Statistiek [CBS]. (2021). *Wat zijn de gevolgen van corona voor arbeid en inkomen?* Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Davis, A.N., Luce, H., & Davalos, N. (2018). Associations among Life Events, Empathic Concern, and Adolescents' Prosocial and Aggressive behavior Toward Specific Targets. *The Journal of Genetic Psychology*, 179(4), 183-197. <https://doi.org/10.1080/00221325.2018.1468314>
- Dekker, P., Den Ridder, J., Van Houwelingen, P., & Miltenburg, E. (2020). *Burgerperspectieven 2020 | 2. Sociaal en Cultureel Planbureau*.
- De Klerk, M., Olsthoorn, M., Plaisier, I., Schaper, J., & Wagemans, F. (2021). *Een jaar met corona: ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona*. Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Dube, K., Nhamo, G., & Chikodzi, D. (2020). COVID-19 cripples global restaurant and hospitality industry. *Current Issues in Tourism*, 1-4. <https://doi.org/10.1080/13683500.2020.1773416>
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. Sage.
- Finkelstein, M. A. (2010). Individualism/collectivism: Implications for the volunteer process. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 38(4), 445-452.

<https://doi.org/10.2224/sbp.2010.38.4.445>

- Germani, A., Buratta, L., Delvecchio, E., & Mazzeschi, C. (2020). Emerging adults and COVID-19: the role of individualism-collectivism on perceived risks and psychological maladjustment. *International journal of environmental research and public health*, 17(10), 3497. <https://doi.org/10.3390/ijerph17103497>
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1014>
- Hoger Onderwijs Persbureau (2020). Veel studenten zonder inkomen door corona. <https://www.cursor.tue.nl/nieuws/2020/maart/week-3/veel-studenten-zonder-inkomen-door-corona/>
- Kim, M. S., Hunter, J. E., Miyahara, A., Horvath, A. M., Bresnahan, M., & Yoon, H. J. (1996). Individual-vs. culture-level dimensions of individualism and collectivism: Effects on preferred conversational styles. *Communications Monographs*, 63(1), 29-49. <https://doi.org/10.1080/03637759609376373>
- Nederlands Jeugdinstuut [NJI]. (2021). Leven en werken met het coronavirus: Werk en bijbaan. <https://www.nji.nl/nl/coronavirus/Jongeren-en-jongvolwassenen/Werk,bijbaan-en-geld/Werk-en-bijbaan>
- Nederlandse Omroep Stichting [NOS]. (2020a). Ggz: mentale gezondheid in gevaar door corona, jongeren kunnen 'door ijs zakken'. <https://nos.nl/artikel/2352807-ggz-mentale-gezondheid-in-gevaar-door-corona-jongeren-kunnen-door-ijs-zakken.html>
- Nicomedes, C. J. C., & Avila, R. M. A. (2020). An analysis on the panic during COVID-19 pandemic through an online form. *Journal of affective disorders*, 276, 14-22. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.06.046>
- NOS. (2020b). *Tevredenheid over naleving maatregelen, maar zorgen om groepen jongeren*. <https://nos.nl/artikel/2330180-tevredenheid-over-naleving-maatregelen-maar-zorgen-om-groepen-jongeren.html>
- Peirce, R. S., Frone, M. R., Russell, M., & Cooper, M. L. (1996). Financial stress, social support, and alcohol involvement: A longitudinal test of the buffering hypothesis in a general population survey. *Health Psychology*, 15(1), 38-47. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.15.1.38>
- Perlman, S. (2020). Another decade, another coronavirus. *The New England Journal of Medicine*, 382(8), 760-761. <https://doi.org/10.1056/NEJMe2001126>
- Pfattheicher, S., Nockur, L., Böhm, R., Sassenrath, C., & Petersen, M. B. (2020). The

- Emotional path to action: Empathy promotes physical distancing during the COVID-19 pandemic. <https://doi.org/10.31234/osf.io/y2cg5>
- Pfefferbaum, B., & North, C. S. (2020). Mental health and the Covid-19 pandemic. *New England Journal of Medicine*, 383(6), 510-512. <https://doi.org/10.1056/NEJMp2008017>
- Prainsack, B., & Buyx, A. (2011). *Solidarity: Reflections on an emerging concept in bioethics* (p. 63). Nuffield Council on Bioethics.
- Rijksoverheid. (2020). *Coronavirus COVID-19. De Nederlandse aanpak en maatregelen*. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/algemene-coronaregels/regels-voor-binnen-en-buiten>
- Scientific Advisory Group for Emergencies (SAGE). (2020). *SPI-B return on risk of public disorder*. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/groups/scientific-advisory-group-for-emergencies-sage-coronavirus-covid-19-response>
- Shadid, W. A. (2000). *Voorlichting in een multiculturele samenleving. Voorlichting in een risicovolle informatiemaatschappij. Theorieën, werkwijzen en perspectieven*, 145-162. Samson.
- Shanahan, L., Steinhoff, A., Bechtiger, L., Murray, A. L. Nivette, A., Hepp, U., Ribeaud, D. & Eisner, M. (2020). Emotional distress in young adults during the COVID-19 pandemic: evidence of risk and resilience from a longitudinal cohort study. *Psychological Medicine*. <https://doi.org/10.1017/S003329172000241X>
- Smith, L. E., Amlôt, R., Lambert, H., Oliver, I., Robin, C., Yardley, L., & Rubin, G. J. (2020a). Factors associated with adherence to self-isolation and lockdown measures in the UK: a cross-sectional survey. *Public Health*, 187, 41-52. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2020.07.024>
- Smith, L. E., Potts, H. W., Amlot, R., Fear, N. T., Michie, S., & Rubin, J. (2020b). Adherence to the test, trace and isolate system: Results from a time series of 21 nationally representative surveys in the UK (the COVID-19 rapid survey of adherence to interventions and responses [Corsair] study). <https://doi.org/10.1101/2020.09.15.20191957>
- Van Bavel, J. J., Baicker, K., Boggio, P. S., Capraro, V., Cichocka, A., Cikara, M., Crockett, M. J., Crum, A. J., Douglas, K. M., Druckman, J. N., Drury, J., Dube, O., Ellemers, N., Finkel, E. J., Fowler, J. H., Gelfand, M., Han, S., Haslam, A., Jetten, J., Kitayama, S., ... & Willer, R. (2020). Using social and behavioural science to support COVID-19 pandemic response. *Nature human behaviour*, 4(5), 460-471.

<https://doi.org/10.1038/s41562-020-0884-z>

Vice. (2020). *We spraken een gedragswetenschapper over jongeren en coronamaatregelen.*

<https://www.vice.com/nl/partners/15m-afstand/we-spraken-een-gedragswetenschapper-over-jongeren-en-coronamaatregelen>

Xiang, P., Zhang, H., Geng, L., Zhou, K., & Wu, Y. (2019). Individualist–collectivist differences in climate change inaction: The role of perceived intractability. *Frontiers in Psychology*, *10*(187), 1–12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00187>

Bijlage 1: Tabel 1+2

Tabel 1

Pearson correlaties tussen de variabelen

Variabele	1	2	3	4	5	6	7
1 Volgen COVID-19- maatregelen							
2 Leeftijd	.06						
3 Geslacht	.00	-0.6					
4 Empathie	.20**	.05	-.29**				
5 Individualisme	-.06	-.02	.18**	-.05			
6 Collectivisme	.11*	.07	-.09	.41**	.11		
7 Zorg om financiën	.03	-.01	.15	.02	.124	.08	

*Noot: * $p < .05$, ** $p < .001$* *Geslacht: Vrouw = 0, Man = 1*

Tabel 2

Hïerarchische meervoudige regressieanalyse met afhankelijke variabele 'het houden aan de COVID-19-maatregelen' en met controlevariabelen 'leeftijd' en 'geslacht'

Variabele	Model 1					Model 2				
	<i>b</i>	<i>SD</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>b</i>	<i>SD</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
Geslacht	.02	.09	.01	.16	.873	1.59	.10	.08	1.61	.108
Leeftijd	.02	.02	.06	1.21	.226	.02	.02	.05	1.04	.301
Empathie						.37	.10	.20	3.81	.001**
Individualisme						-.09	.06	-.07	-1.47	.143
Collectivisme						.06	.07	.04	.80	.425
Zorg financiën						.07	.04	.02	.37	.713
R^2			.00					.05		

Noot: N = 460

**p < .05, **p < .001*

Geslacht: Vrouw = 0, Man = 1

Bijlage 2: Dataverzameling

Tijdens de masterscriptie was het de bedoeling om 75 uur aan data te verzamelen. Omdat voor dit onderzoek naar effecten van COVID-19 de huidige data al was verzameld, is de 75 uur dataverzameling besteed aan het onderzoeksproject Intransition. Bij dit onderzoeksproject zijn er (online) huisbezoeken gedaan bij jongeren, hun ouder(s) en hun beste vriend(in). Er zijn opdrachten gedaan met de jongere alleen of in combinatie met zijn/haar ouder(s) of beste vriend(in). In het project is er gekeken naar hoe de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs is (geweest) voor de jongeren en in hoeverre hun autonomie en identiteit tijdens deze overgang is ontwikkeld. Op deze manier kunnen jongeren in het vervolg, indien nodig, geholpen worden met de overgang.

Ik heb zelf verschillende taken uitgevoerd binnen dit onderzoeksproject. Ten eerste heb ik verschillende online huisbezoeken gedaan waar ik zowel testleider ben geweest als technicus. Bij de techniek heb ik geleerd hoe ik dingen moet opnemen via Starleaf en hoe ik dit uiteindelijk moet overzetten naar OneDrive. Als testleider heb ik geleerd hoe je instructies overbrengt naar ouders en deelnemers. De rol als testleider vond ik het leukst omdat ik het leuk vind om in interactie te zijn met de deelnemers. Verder heb ik meegeholpen met het coderen van verschillende identiteitsinterviews. In het begin vond ik het lastig onder welke codes ik verschillende zinnen moest coderen, maar na een tijdje en met meer overleg ging dit beter. Hier heb ik dus uiteindelijk ook erg veel van geleerd. Coderen was namelijk niet iets wat ik eerder veel gedaan heb.

Bovendien heb ik geholpen met het verwerken van data van verschillende taken, uitgevoerd door de deelnemers en ouders. Dit vond ik niet heel erg moeilijk want het was een kwestie van goed lezen en kijken. Ik heb door deze taak wel meer geleerd over Excel, een programma waar ik eerder eigenlijk nooit veel mee werkte. Ten slotte heb ik nog geholpen met het telefonisch uitleggen van een app met vragenlijsten (ESM) aan de jongere en een ouder. Dit was ook geen moeilijke taak omdat er heel duidelijk was beschreven wat je moest vertellen en wat je moest doen bij technische problemen.

Al met al heb ik veel geleerd van de verschillende dataverzamelingstaken. Ik heb met plezier meegeholpen en ik vind het leuk dat ik op deze manier heb kunnen bijdragen met het verzamelen van data.